

KAHRAMANMARAŞ TÜRKÖĞLU 1 NO.LU L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/37

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.08.2022 tarihli ve 2022/528 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR.....	iii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	3
2.2. Kurum Personeli	3
2.3. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
3.1. Yönetim ve Personelin Tutumu	5
3.2. Fiziksel Koşullar	5
3.3. Beslenme	7
3.4. Sağlık ve Psiko-Sosyal Destek Hizmetleri	8
3.5. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler	10
3.6. Dış Dünya İle Etkileşim	10
3.7. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri	11
4. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	11
4.1. Değerlendirme	12
4.2. Tavsiyeler	12
4.2.1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	12
4.2.2. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler	13
4.2.3. İçişleri Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler.....	14

KISALTMALAR

COVID-19 : Yeni Korona Virüs Hastalığı

m² : Metrekare

OPCAT : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol

PCR : Polimeraz Zincir Reaksiyonu

TIHEK : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

UÖM : Ulusal Önleme Mekanizması

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanunla, “insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini icra etmek” üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’ın amacı: *“Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”* 6701 sayılı TİHEK Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinde geçen *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.”* ifadesi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurum’un görevleri arasında bulunmaktadır. Kanun’un 2’nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir
3. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Kapalı ceza infaz kurumları” başlıklı 8’inci maddesi uyarınca; *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*¹

---

¹ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 8.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirme görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda, ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. Yukarıda anılan görevlerin ifası çerçevesinde, Kahramanmaraş Türkoğlu 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na² 29.07.2021 tarihinde habersiz bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde; ... yer almıştır. Ziyaret, COVID-19 pandemisi sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.
6. Ziyaret, ilk olarak Kurum İdaresi ile yapılan bir ön görüşmeyle başlamıştır. Ön görüşmede, ziyaret heyeti üyeleri tarafından ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş; Kurum İdaresinden ise Kurumun iş ve işleyişi ile mevcut kapasitesi, personel durumu, Kurumda barındırılan mahpuslar³ ve COVID-19 tedbirleri kapsamında alınan önlemler hakkında bilgiler edinilmiştir. Ön görüşmenin ardından sağlık servisi, açık ve kapalı spor salonları, avukat görüşme odaları, kütüphane gibi ortak alanlar yerinde incelenmiş; bizatihi ziyaret heyetinin belirlediği koşullar ziyaret edilerek Kurumda barındırılan mahpuslar ile Kurum personeli bulunmaksızın özel görüşmeler yapılmıştır. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslara, TİHEK ve UÖM görevi hakkında genel bilgiler verilmiş; ziyaretin amacı, kapsamı ve ziyaret neticesinde kişisel verilerin gizliliği korunarak bir rapor hazırlanacağı açıklanmış; ziyaret sonrasında iletişime geçmek ya da başvuru yapmak istemeleri durumunda TİHEK'e ulaşabilecekleri telefon ve adres bilgileri aktararak nasıl iletişime geçecekleri hususunda bilgi verilmiştir. Ziyaret, Kurum İdaresi ile yapılan son görüşme ile sonlandırılmış ve bu görüşmede ziyarete ilişkin edinilen ilk gözlem ve tespitler İdareye iletilmiştir. Bina ve eklentilerin tümüne erişimin sağlanmasında, mahpuslarla görüşülmesinde, bilgi ve belgelerin paylaşılmasında Kurum İdaresinin ziyaret heyeti ile iş birliği içinde hareket etmiş olması, her türlü kolaylığın sağlanması heyetimizce memnuniyetle karşılanmıştır.

---

² Bundan sonra Kurum olarak ifade edilecektir.

³ Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hükümsüzlüleri ifade etmektedir.

7. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 09.02.2021 tarihli ve 147 No.lu toplantısında alınan UÖM kapsamındaki ziyaretlerin gerçekleştirilmesine ilişkin 2021/16 sayılı Kararı ile 16.07.2021 tarihli ve 2986 sayılı Başkanlık Oluru uyarınca, 29.07.2021 tarihinde Kahramanmaraş Türkoğlu 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

8. Türkoğlu Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü içerisinde 5 bloktan oluşan Kurum 18.06.2019 tarihinde faaliyete geçmiştir.
9. Kurumun kapasitesi ziyaret tarihi itibarıyla 750 kişi olup arttırılmış kapasitesi ise 1322 kişidir.
10. Kurumda tekli koğuşlar, yumuşak odalar, revir koğuşları ve geçici koğuşlarla birlikte toplam 175 koğuş bulunmaktadır. Havalandırma bahçeleri, tuvalet ve banyo dâhil olmak üzere koğuşlar toplam 15.418 m² dir. Kişi başına 11,6 m² düşmektedir. A, B, C ve D no.lu bloklarda yer alan koğuşlar banyo, tuvalet ve havalandırma hariç 87,88 m² dir. E blokta yer alan koğuşlar ise banyo, tuvalet, ortak yaşam ve havalandırma hariç 61,81 m² dir
11. Kurumda 24 adet avukat görüşme odası, 52 adet kapalı görüş odası, 2 adet açık ve 1 adet kapalı olmak üzere toplamda 3 adet spor salonu, 4 adet yumuşak oda, revir, kütüphane, kantin ve çamaşırhane bulunmaktadır. Ayrıca Kurumda yer alan 4 oda Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) için düzenlenmiş olup bunların 3 tanesi aktif olarak kullanılmaktadır.

2.2. Kurum Personeli

12. Ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda görevli personelin unvan ve sayısına göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Unvan	Sayı
--------------	-------------

Kurum müdürü	1
Kurum ikinci müdürü	3
İnfaz ve koruma baş memuru	4
İnfaz ve koruma memuru	232
Cezaevi kâtabi	9
Sağlık memuru	1
Hemşire	1
Memur	1
Sağlık Bakanlığınca görevlendirilmiş kurum hekimi	1
Sağlık Bakanlığınca görevlendirilmiş sağlık memuru	1
TOPLAM	214

13. Ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda; beş yıllık lisans mezunu 5, lisans mezunu 121, ön lisans mezunu 74 ve lise mezunu 61 personel görev yapmaktadır.
14. İdare tarafından Kurumda personelin COVID-19 pandemisinden önce yüz yüze meslek içi eğitim aldığı, pandemi nedeniyle yüz yüze eğitimlerin iptal edilerek eğitimlerin çevrimiçi ortamda yapıldığı bilgisi verilmiştir.
15. İdare tarafından Kurumun 2019 yılında faaliyete geçen yeni bir kurum olması ve 2020 yılında ortaya çıkan pandemi sebebiyle personelin bu süreçte yeterli düzeyde eğitim alamadığı ifade edilmiştir.

2.3. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

16. Ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda; 849 hükümlü, 117 tutuklu ve 215 hükümlü olmak üzere toplamda 1181 mahpus bulunmaktadır.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. Yönetim ve Personelin Tutumu

17. Kurum idaresinden; Kuruma ilk kabul aşamasında mahpuslarla Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik çerçevesinde görüşmeler gerçekleştirildiği ve mahpuslara gerekli bilgilendirmelerin yapıldığı, sonrasında da tutum, davranış ve eylemlerinin takip edildiği, mahpusların koğuşlara yerleştirilmesinde temel olarak suç türlerinin gözetildiği, ayrıca yaş kriterinin de dikkate alındığı bilgisi alınmıştır.

18. Ziyaret tarihinde Kurumda görevli infaz koruma memurlarının pandemi sebebiyle karantina sistemi ile çalışmakta oldukları, bu kapsamda, personelin görevlerini 10 gün Kurumda kalarak çalışmak, akabinde 20 gün dinlenmek sonra tekrar göreve gelmek şeklinde ifa ettikleri anlaşılmıştır.

19. Kurum İdaresi tarafından, personel sayısının yeterli olduğu ve işleyişle ilgili herhangi bir aksaklık yaşanmadığı belirtilmekle birlikte infaz koruma memuru olarak görev yapan personelin büyük çoğunluğunun göreve yeni başladığı ve alınması gereken eğitimlerin alınmaması ya da tamamlanmaması sebebiyle kimi zaman süreç yönetimi ile alakalı bazı sorunların yaşandığı ancak bu sorunların ileri boyuta taşınmadan aşıldığı ifade edilmiştir. Kendisiyle görüşme yapılan mahpuslardan bazıları tarafından benzer şekilde; kimi infaz koruma memurlarının görev yaptıkları birimlerde sahip olmaları gereken teknik bilgilere sahip olmamaları nedeniyle talep ettikleri bilgiye erişemedikleri, bilgi eksikliğinden kaynaklı olarak zaman zaman personelin kendi arasında da koordinasyonsuzluklar yaşandığı ve neticede etkilerinin mahpuslara da yansiyabildiği iddia edilmiştir.

3.2. Fiziksel Koşullar

20. Kurumun fiziksel koşullarının 2019 yılı itibarıyla faaliyete geçen yeni bir kurum olması nedeniyle genel olarak iyi olduğu gözlemlenmiştir.

21. Kuruma ilk kabullerin yapıldığı alanda; 1 adet personel odası, 1 adet 112 acil müdahale muayene odası, 1 adet bekleme salonu ve 4 adet aramaların gerçekleştirildiği oda bulunmaktadır. Aramaların yapıldığı odalarda kişiler ayakkabısını çıkardığında üzerinde durmaları için yerden biraz yüksek şekilde tahtadan yapılmış bir alan bulunmaktadır. Bu

- sebeple mahpuslara ayrıca terlik verilmemektedir. Bu alanda bulunan personel odasında, personelin kullanımına özgü beyaz önlüklerin bulundurulduğu, arama esnasında mahpuslara verilmesi gereken önlüklerin Kurumun başka bir bölümünde muhafaza edildiği ifade edilmiş, ziyaret heyeti tarafından kontrol maksadı ile mahpuslar için kullanılan örnek bir önlüğün gösterilmesi talep edilmiş, söz konusu önlükler muhafaza edilen bölümden getirilerek heyetimize gösterilmiştir.
22. Kurumda 24 adet avukat görüşme odası bulunmaktadır. Ancak COVID-19 pandemisi nedeniyle bu odalardan yalnızca biri pandemi tedbirlerine uygun hale getirilmiş olup aktif olarak kullanılmaktadır. Ziyaret heyetince aktif olarak kullanılan avukat görüşme odasının ses yalıtımının yeterli olmadığı gözlemlenmiş, bu durum Kurum İdaresine iletilmiş, daha sonra Kurum İdaresi ile yapılan avukat görüşme odalarının tamamının gerekli düzenlemeler yapılarak kullanıma açıldığı bilgisi alınmıştır.
23. Kurumda 4 adet yumuşak oda bulunmaktadır. Zemin ve duvarları beyaz renkli ve yumuşak malzeme ile kaplı olan yumuşak odaların her birinde kameraların bulunduğu, kameraların odayı iki farklı açıyla görüntülediği ve düzgün çalıştığı görülmüştür. Kamera kayıtlarından yumuşak odalarda yer alan tuvalet kısımlarının da izlenebildiği gözlemlenmiştir. Yumuşak odalar diğer alanlar gibi kamera izleme odalarından, tam zamanlı olarak görevli personel tarafından izlenmektedir.
24. Yumuşak odalarda su ve hijyen malzemeleri bulunmadığı ve zeminlerde kan lekeleri olduğu görülmüş, Kurum İdaresince bu lekelerin kendine zarar veren/verme ihtimali bulunan mahpuslar sakinleşmeleri için bu alana getirildiklerinde yaralarını kendi kendilerine kanatmaları sebebiyle oluştuğu ifade edilmiştir. Kahramanmaraş Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu Başkanlığı'nın 2021 Yılı 2'nci Dönem (Mayıs-Ağustos) Raporu'nda da yumuşak odanın yeterince temiz olmadığı, tuvalet olarak kullanılan yerin etrafında herhangi bir koruma ve su olmadığı tespitine yer verilmiştir.
25. L tipi olarak tasarlanan Kurumda mahpusların barındırıldığı koğuşlar, iki katlı olup alt kat ortak yaşam alanı, üst kat 2-4 kişilik odaların yer aldığı bireysel alanlar ve havalandırma bahçesinden oluşmaktadır.
26. Kurum İdaresi tarafından havalandırma bahçelerinin sabah havanın aydınlanması ile birlikte açıldığı; gün batımı ile kapatıldığı, bazı koğuşların sigara içilmeyen koğuş olarak belirlendiği, her mahpusun günlük 150 litre soğuk ve 50 litre sıcak su olmak üzere 24 saat boyunca temiz suya erişim imkânının olduğu bilgisi alınmıştır.

27. Görüşme yapılan bazı mahpuslardan; suların sık sık kesildiği, kesinti hakkında kendilerine önceden bilgi verilmediği şikâyeti alınmıştır. İdare ile yapılan görüşmede kısa süreli kesintilerin yaşandığı doğrulanmış, ancak bu durumun idarenin kusurundan kaynaklanmadığı, havanın sıcak olması sebebiyle su şebeke sisteminde yer alan pompaların zaman zaman arıza yapabildiği, su borularının zaman zaman tazyik sebebiyle patlayabildiği, söz konusu su kesintilerine önceden öngörülemeyen bu türden durumların yol açtığı ve bu arızaların en fazla bir saat içinde çözüldüğü ifade edilmiştir.
28. Bazı mahpuslardan kantinden sıvı sabun ve dayanıklı çöp poşeti tedariki konusunda sıkıntı yaşandığı şikâyeti alınmıştır. Bu durum görüşme esnasında Kurum İdaresine iletilmiş; Kurum İdaresi şikâyet konusu sıkıntının araya bayram girmesinden kaynaklı olduğu, mahpuslarca talep edilen ürünlerin taleplerine uygun şekilde satışa sunulacağı ifade edilmiştir.
29. Kurum, Türkoğlu Ceza İnfaz Kurumu Kampüsünde olması sebebiyle açık ceza infaz kurumunda bulunan merkezi doğalgaz kalorifer sistemi ile ısıtılmaktadır.
30. Kurumda yangın söndürme sistemi bulunmaktadır.
31. Koşuların havalandırma alanlarının/bahçelerinin orta kısımlarında atık su giderlerinin olması bu alandan kötü koku gelmesine neden olmaktadır. Bu nedenle mahpuslar tarafından kötü kokuyu engellemek maksadı ile gider deliklerinin üzerine genellikle 5 litrelik su bidonlarının konulduğu görülmüştür.
32. Kurumda 4 adet çamaşır makinesi ve 4 adet kurutma makinesinin yer aldığı bir çamaşırhane bulunmaktadır. Bazı mahpuslardan, çamaşır makinelerinin ev tipi olması sebebiyle battaniyelerin yıkanamadığı şikâyeti alınmıştır. Bu husus ziyaret esnasında İdare ile görüşülmüş, İdare tarafından battaniyelerin belli aralıklarla kuru temizlemeye gönderildiği ifade edilmiştir.
33. Kurum İdaresi tarafından, mahpuslardan maddi durumu yetersiz olanların ihtiyaçlarının karşılandığı, bu konuda gerekli hassasiyetin gösterildiği ifade edilmiştir.
34. Kurumda 600 adet güvenlik kamerası bulunduğu ve kameraların verileri saklama süresinin 120 ile 150 gün aralığında olduğu bilgisi alınmış, ziyaret heyetince kameraların görüntü kalitesinin ve netliğinin oldukça iyi olduğu gözlemlenmiştir.

3.3. Beslenme

35. Kurumda mahpuslara üç öğün yemek verilmekte olup mahpusların içme suyu ihtiyacı Kurum kantininden sağlanmaktadır. Bazı mahpuslardan, doktor raporları olmasına rağmen şeker hastaları için özel diyet menülerinin gelmediği, bunun yerine günlük yemeklerin tuzsuz ve az yağlı halinin verildiği şikâyeti alınmış, ziyaret esnasında Kurum İdaresi ile yapılan görüşmede yemeklerin kampüs sınırları içerisinde bulunan Türkoğlu Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından sağlandığı, farklı beslenme ihtiyaçları olduğu tespit edilen mahpusların yemek ihtiyaçlarının doktor raporları doğrultusunda Açık Ceza İnfaz Kurumu ile gerekli yazışmalar yapılarak karşılandığı ifade edilmiştir.
36. Bazı mahpuslar tarafından Kurum kantininde ürün çeşidinin az olduğu ve ürün temininde sorun yaşandığı iddia edilmiştir. Ancak Kurum kantininde genel olarak temel ihtiyaçları karşılayacak ürünlerin bulunduğu görülmüştür.
37. Kurum personeli tarafından kantin talep giriş sisteminde mahpusun baba adı veya TC kimlik numarası girilmediğinden aynı isimli kişilerin taleplerinin karıştırılabildiği aktarılmıştır.

3.4. Sağlık ve Psiko-Sosyal Destek Hizmetleri

38. Sağlık servisinde 1 kurum hekimi, 1 diş hekimi, 1 hemşire ve 2 sağlık memuru görev yapmakta olup; 24 saat boyunca personel bulunmaktadır.
39. Sağlık servisinde mahpusların Kuruma ilk girişinde ilk muayenesinin yapıldığı, kronik rahatsızlığı bulunan tüm mahpuslara zatürre aşısı yapıldığı, gönüllülük esasına dayalı olarak tüm mahpuslara COVID-19 aşısı yapıldığı, Kurumda muayene olmak isteyen, rahatsızlanan ya da kronik rahatsızlığı bulunan mahpusların tedavi ve muayene işlemlerinin gerek görülmesi halinde hastaneye sevk edilerek gerekli sağlık işlemlerinin takibinin yapıldığı, ilaçları reçete edilen mahpusların ilaçlarının anlaşmalı eczaneden temin edilerek mahpuslara tesliminin yapıldığı ifade edilmiştir.
40. Mahpusların gerekli görülen ilk muayene ve tedavi işlemleri Kurum hekimi tarafından sağlanmaktadır. Hekimin gerek görmesi halinde ivedi olarak hastaneye sevk işlemleri yapılmaktadır.
41. Kurum İdaresi tarafından, pandemi sürecinde Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu'nun ceza infaz kurumlarına ilişkin tavsiye kararlarına uygun olarak iş ve işlemlerin yürütüldüğü belirtilmiştir. Bu kapsamda; Kuruma girişte herkesin ateş ölçümlerinin yapıldığı, ortak yaşam alanlarında mahpusların kullanımına yönelik dezenfektanların temin edildiği, ücretsiz ve düzenli olarak maske ve eldiven dağıtıldığı, Kurum dışına çıkılması

- gereken durumlarda sağlık önlemleri çerçevesinde mahpusların Kuruma giriş ve çıkışlarının yapıldığı, mahpusların Kuruma ilk girişlerinde veya hastane, mahkeme vb. yerlerden dönüşlerinde 14 günlük karantina tedbirinin uygulandığı ve ortak kullanım alanlarının düzenli olarak dezenfekte edildiği ifade edilmiştir.
42. Aşılama oranının yüksek olduğu, COVID-19 hastalığına yakalanan mahpus sayısının ziyaret tarihine kadar 150 kişi olduğu, ziyaret tarihi itibarıyla kurumda aktif COVID-19 hastalığı bulunan mahpusun bulunmadığı ve Kurumda COVID-19 kaynaklı vefat yaşanmadığı, aşı olmak istemeyenlere bilgilendirme yapıldığı ve sonrasında bu kişilerden aşı olmak istemediklerine dair dilekçe alındığı bilgisi alınmıştır.
43. Kurumda görevli diş hekiminin haftanın 5 günü aktif olarak Kurumda bulunduğu bilgisi alınmış, Kurumda diş röntgen cihazı bulunduğu, protez harici bütün diş tedavi işlemlerinin yapılabildiği anlaşılmıştır.
44. Sağlık Birimi yetkilileri tarafından COVID-19 pandemisi olması sebebiyle diş randevularında iki randevu arasındaki süreye dikkat edildiği, odanın havalandırıldığı ve odaya yeni bir hastanın belirli bir zaman sonrasında alındığı belirtilmiştir. Aciliyeti olan hastaların randevu şartı aranmaksızın tedavilerinin hemen yapıldığı, malzeme konusunda herhangi bir sorun yaşanmadığı bilgisi alınmıştır.
45. Kurumda daimi olarak 1 psikolog görev yapmaktadır. Kuruma Türkoğlu Devlet Hastanesi'nden 15 günde bir psikiyatrist geldiği, psiko-sosyal serviste mahpusların kuruma ilk giriş yapmış oldukları andan itibaren gözlem ve gelişim değerlendirme raporlarına esas olmak üzere ilk görüşme işlemlerinin gerçekleştirildiği, risk grubunda olan mahpusların takibinin düzenli olarak sağlandığı, iyileştirme planlarının yapıldığı, gerek görülmesi halinde mahpusların yakınları ile görüşmelerin gerçekleştirildiği, sosyal inceleme raporunun oluşturulduğu, intihar ve risk değerlendirmelerinin yapıldığı bilgisi alınmıştır.
46. Psiko-sosyal serviste ihtiyaç halinde kriz raporu düzenlendiği, intihara meyilli olan kişilerle talep beklenmeksizin görüşme yapıldığı, açlık grevine giren kişiler ile görüşme yapılmasının kişinin talebine bağlı olarak gerçekleştirildiği bilgisi alınmıştır.
47. Mahpusların taleplerini dilekçeyle Kuruma iletmeleri durumunda psikolog ile görüşmelerinin sağlandığı, infaz koruma memurunun görüşmeye refakat ettiği hallerde, zaruri bir engel olmadıkça refakatçi memurun aynı personel olmasına azami özen gösterildiği anlaşılmıştır.

48. Psiko-sosyal serviste düzenli olarak takip edilen 70 mahpusun olduğu, bunlardan 22'sinin risk teşkil ettiği ve takip edildiği ifade edilmiştir. Bununla beraber, Kurumda kalan mahpuslar arasında yaklaşık 200 kişinin ruhsal rahatsızlıklarının olduğu belirtilmiştir. 2019 senesinden bu yana Kurumda 3 intihar vakasının yaşandığı bilgisi verilmiştir. Heyetimiz tarafından ruhsal rahatsızlığı olan mahpus sayısının fazla olmasından dolayı psiko-sosyal serviste görev yapan psikolog sayısının artırılmasının hasta takibinin daha iyi yapılabilmesi için uygun olacağı değerlendirilmiştir.
49. Psikiyatrik ilaç kullanan mahpuslara ilaçlarının personel nezaretinde verildiği bilgisi alınmıştır.

3.5. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler

50. Kurumda kütüphane bulunmaktadır. İdare tarafından Kurum kütüphanesinde bulunan kitapların isimlerinin yer aldığı kitap listesinin tüm koğuşlara dağıtıldığı, ayrıca ilçede bulunan kütüphane ile anlaşmalarının olduğu ve mahpuslara haftada 10 adet kitap verildiği ifade edilmiştir.
51. Kurumda 12 adet derslik bulunduğu, 3 din görevlisi ile 1 öğretmenin görev yaptığı; COVID-19 pandemisi öncesinde meslek edindirme kurslarının açık olduğu; ancak pandemi dolayısıyla söz konusu personelin Kurumda faaliyetlerde bulunamadığı ve kursların devam edemediği ve normalleşme süreciyle birlikte kursların tekrar açılacağı bilgisi alınmıştır.
52. Kurumda 180 kişi kapasiteli bir konferans salonu bulunmaktadır. Salonun COVID-19 pandemisi sebebiyle kullanılmadığı ifade edilmiştir.
53. Pandemi sürecinde spor salonlarındaki faaliyetlerde herhangi bir kısıtlamaya gidilmediği, haftada bir defa 45 dakika olan spor faaliyetinin devam ettiği anlaşılmış, mahpusların spor yapılması esnasında sorun yaşamamaları için açık spor sahasının üzerinin file ya da benzeri malzeme ile kapatılması maksadı ile İl Spor Müdürlüğü'nden ödenek istendiği ve sürecin halen devam ettiği bilgisi alınmıştır.
54. Kurumda işyurtlarında çalışacak mahpusların belirlenmesinde iyi hal, ceza süreleri, suçun niteliği ve sağlık durumları gibi kriterlerin göz önünde bulundurulduğu, tüm mahpuslar için iş imkânının olmadığı, bu nedenle sürecin eşit ve adil bir biçimde yürütülmeye çalışıldığı ifade edilmiştir. İdare tarafından ziyaret tarihi itibarıyla 15 mahpusun kantin, çamaşırhane, fotokopi, terzihane iş kollarında çalıştıkları ifade edilmiştir.

3.6. Dış Dünya İle Etkileşim

55. Kurum İdaresinden tarafından açık ve kapalı görüş yapma hakkı konusunda mevzuat doğrultusunda hareket edildiği, yine telefonla görüşme imkânının da kanun ve yönetmeliklerce belirlenen esaslar doğrultusunda gerçekleştirildiği, COVID-19 pandemisinin ülkemizde görüldüğü günden itibaren mahpuslara açık görüş hakkı sağlanmamakla birlikte tüm görüşlerin kapalı görüş olarak gerçekleştirildiği, mahpusların telefonla görüşmelerine 10 dakika eklendiği, görüşmelerin haftada bir defa 20 dakika olduğu bilgisi alınmıştır.
56. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde zaman zaman çeşitli heyetlerin Kurumu ziyaret ettiği dile getirilmiştir. Ancak bahse konu ziyaretlerin gözlem niteliğinde olduğu, genelde kendileriyle birebir iletişim kurulmadan yapıldığı ve ziyaretlerin yüzeysel şekilde tamamlandığı ifade edilmiştir. Mahpuslar, ziyaret süresince UÖM heyeti tarafından kendileriyle birebir görüşmeler yapılmasını memnuniyetle karşıladıklarını ifade etmişlerdir.

3.7. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri

57. Mahpusların herhangi bir konuda bilgilendirmeye ihtiyaç duyduklarında veya başkaca bir talepleri olduğunda koğuşlarda yer alan butonlar aracılığıyla görevli personel ile iletişime geçebildikleri, ayrıca yazılı olarak da taleplerini ilgililere iletebildikleri, mahpusların yazmış olduğu dilekçelerin sabah sayımı ile birlikte toplandığı, Kurum içi dilekçe zimmet defterine sayı verilerek kaydedildiği, Kurumun ilgili birimlerine hitaben yazılan dilekçelerin birimlere göre ayrılıp, nöbetçi müdür tarafından havalesinin yapıldığı, dilekçe içeriğinde belirtilen talep ve istekler doğrultusunda taleplere cevap verildiği İdare tarafından ifade edilmiştir.
58. Son altı ayda Kurum İdaresine 8 şikâyette bulunulduğu, şikâyet konularının; yemek, görüş günü, görüş şekli, kantin ürünlerinin dağıtımı, emanet eşya teslimi gibi nedenlere dayandırıldığı bilgisi alınmıştır.
59. Kurum İdaresinden, mühim görülen olayların tutanaklarla kayıt altına alındığı, Kurum kayıtlarının düzenli olarak tutulduğu, İnfaz Hâkimliğine son bir sene içerisinde cezaevi uygulamaları nedeniyle 7 adet şikâyetin iletildiği, şikâyet konularının gözlem ve değerlendirme, tarafsız koğuşa ayrılma gibi konulara ilişkin olduğu, ayrıca ziyaret tarihi itibarıyla hakkında şikâyette bulunulan ve idari veya adli işlem yürütülen personel bulunmadığı bilgisi alınmıştır.

4. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

4.1. Değerlendirme

60. Devletlerin insan haklarıyla ilgili olarak bu hakları tanıma ve ihlal etmeme yükümlülüklerini tamamlayıcı nitelikte olan koruma ve yerine getirme yükümlülüğü, işkence ve diğer kötü muamele türlerinin yasaklanmasında devletlerin pozitif yükümlülüğünü gündeme getirmektedir. Bu kapsamda, devlet gerekli tedbirleri alma yani herhangi bir ihlal vakası gerçekleşmeden bunun önlenmesine odaklanma yetki ve sorumluluğuna sahiptir. Söz konusu yaklaşım önleyici bir nitelik arz ettiğinden entegre bir strateji gerektirmektedir. Yasal düzenlemeler ve bu düzenlemelerin etkin şekilde uygulanmasının yanı sıra bunların izlenmesinden sorumlu mekanizmaların varlığı da bu noktada önem kazanmaktadır. UÖM tarafından alıkonulma yerlerine gerçekleştirilen ziyaretler ve ziyaretler sonrası tavsiyelerini içeren raporların hazırlanması temel olarak kötü muamelenin önlenmesi işlevine hizmet etmektedir. Bu zaviyeden hareketle ziyaret edilen kurumlarla yapıcı, çözüm odaklı, şeffaf, hesap verilebilir ve işbirliği içerisinde geliştirilecek iletişim, hem kurumsal hem de ulusal düzeyde insan haklarına saygılı, etkin ve verimli bir sisteme katkı sağlayacaktır. Yukarıda yer verilen tespit, gözlem ve görüşmeler neticesinde bu bölümde, ulusal ve uluslararası insan hakları standartları temel alınarak UÖM tarafından verilen tavsiyelere yer verilmiştir.

4.2. Tavsiyeler

4.2.1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

61. Detaylı arama yapılacak odalarda şüpheye mahal bırakmayacak şekilde 7/24 önlük bulundurulması⁴,
62. Yumuşak odalardaki tuvalet alanının mahpusların mahremiyetini sağlayacak şekilde düzenlenmesi, Kahramanmaraş Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu Başkanlığı'nın 2021 Yılı 2'nci Dönem (Mayıs-Ağustos) Raporu'nda da belirtilen

---

⁴ 29.032020 tarih ve 31083 sayılı ile Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinde detaylı aramanın mahpusun utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde yapılması, görevli dışında odada kimsenin bulunmaması, arama sırasında mahpusa tek kullanımlık önlük verilmesi, ayrıca arama sırasında önce bedeninin üst kısmındaki giysilerin çıkartılması, ardından bedeninin alt kısmındaki giysilerin ise üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkartılması gerektiği hükmü yer almaktadır

- eksikliklerin giderilmesi adına gerekli su ve hijyen malzemelerinin sağlanması ile yumuşak oda zeminlerinin genel temizliğinin düzenli olarak yapılması,
63. Havalandırma kısımlarındaki kötü kokunun giderilmesi için gereken çalışmaların yapılması,
64. Şeker hastalığı vb. rahatsızlığı olan ve bu durumu doktor raporuyla belgeleyen mahpusların yasal mevzuat çerçevesinde talep ettiği diyet menülerine erişim imkânlarının sağlanması⁵,
65. Kurumda ruhsal rahatsızlığı olan mahpus sayısının fazla olması ve yaşanan intihar vakaları sebebiyle ve serviste yapılan inceleme, problem çözme, gözlem, görüşme, rapor yazma ve dosyalama gibi çalışmaların aksamadan ilerlemesi adına psiko-sosyal serviste çalışan personelin sayısının artırılması ve sürekliliğin sağlanması, pandemi tedbirlerine riayet edilerek grup görüşmelerinin yapılması ve mahpusların takibinin hassasiyetle sağlanması⁶,
66. Mahpusların ıslah edilmesi ve topluma kazandırılması amacıyla pandemi nedeniyle faal olmayan kursların açılarak bu kursların daha kapsamlı hale getirilmesi veya çeşitlendirilmesi; koğuş içinde mahpusların zamanlarını daha verimli geçirebilmeleri için etkinlik taleplerinin imkânlar dâhilinde yeniden değerlendirilmesi,
67. Açık spor sahasının üst kısmının kapatılması için İl Spor Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerin müspet neticelenmesi için sürecin takip edilmesi, tavsiye edilmektedir.

4.2.2. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

68. Kurumun 2019 yılında faaliyete geçen yeni bir kurum olması ve pandemi nedeniyle personel eğitimlerinde yaşanan aksamalar dikkate alınarak; Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Personeli 2022 Yılı Eğitim Planı⁷ çerçevesinde yöneticiler de dâhil olmak üzere görevlendirilecek personele yönelik aday memurluk, hizmet öncesi ve içi eğitimlerde

---

⁵ 13 Mart 2018 tarihli AİHM kararında, başvuranın, gözaltındayken doktor tarafından reçetelenen diyet gereksinimlerini karşılamayan yiyecek sağlanmasını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "işkence ve kötü muamele yasağının" düzenlendiği 3' üncü maddesini ihlal ettiğine karar vermiştir

⁶ Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı hakkındaki Kanun m.73: "*Hükümlünün geçmişi, suçluluk nedenleri, suç sicili, fizik yeteneği ve ruhsal yapısı, kişisel doğası, arz edebileceği tehlike hâlleri, hapis cezasının süresi, salıverildikten sonraki beklentisi dikkate alınarak, toplumun hukuka uygun hareket eden ve üretken bir üyesi olarak yaşamını sürdürmesini sağlayacak ve bireysel ihtiyaçlarına uygun bir biçimde iyileştirme programları uygulanır. Bu programların hazırlanması ve uygulanması amacıyla ceza infaz kurumlarında eğitim ve psiko-sosyal hizmet servisleri oluşturulur.*"

⁷ Söz konusu eğitim planına erişim için bkz. <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/ceza-ve-tevkifevleri-genel-mudurlugu-personeli-2022-yili-egitim-planı21032022025343>.

okutulacak insan hakları derslerinin tüm mahpusların insanlık onuruna saygı gösterilmesi ve özellikle işkence ve kötü muamelenin yasaklanması dâhil cezaevi personelinin görevlerini yerine getirirken insan hakları standartlarına uygun hak ve ödevlerini içerecek şekilde verilmesine özel önem gösterilmesinin ve söz konusu eğitimlerin görevlendirilecek personelin kariyerleri boyunca bilgi tazeleme eğitimleri⁸ yoluyla kesintisiz ve güncellenerek gerçekleştirilmesinin yararlı olacağı⁹.

69. Kantin ürünü talepleri için kullanılan sistemin ilgili bölümlerinin imkânların elverdiği ölçüde ve benzer isimdeki mahpuslar açısından ürünlerin temininde herhangi bir karışıklığa sebebiyet vermeyecek şekilde gözden geçirilmesi, tavsiye edilmektedir.

4.2.3. İçişleri Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

70. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları tarafından gerçekleştirilen ziyaretlerin daha sık yapılması, ziyaret yöntemi olarak mümkün olduğunca UÖM tarafından gerçekleştirilen ziyaretlerde benimsenen usul ve esasların izlenmesi¹⁰ tavsiye edilmektedir.

---

⁸ Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği'nin 13'üncü maddesi eğitim programlarını düzenlemektedir. Buna göre hizmet içi eğitim programlarının bilgi tazeleme eğitimleri şeklinde yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

⁹ Nelson Mandela Kuralları, Kural 75 ve 76.

¹⁰ 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9/1-j maddesi uyarınca TIHEK, ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları, il ve ilçe insan hakları kurulları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların alıkonulma yerlerine gerçekleştirdikleri ziyaretlere ilişkin raporları incelemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkilidir. Örnek rapor için: https://www.tihek.gov.tr/upload/file_editor/2022/04/1650539729.pdf.